

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 152/21
Luxembourg, 2. september 2021

Kohtuotsus (kohtuasi C-180/20)
komisjon vs. nõukogu

Euroopa Kohus tühistas nõukogu otsused, mis käsitlevad Armeeniaga sõlmitud partnerluslepingu kohaldamist

Ta otsustas, et kuigi partnerluslepingul on teatavad seosed ÜVJPga, ei ole selles sisalduvad või sellele lisatud sätted või kavatsuste deklaratsioonid piisavad, et moodustada lepingu eraldiseisvat osa, mis õigustaks nõukogu õigusakti vastuvõtmist kahe eraldiseisva otsusena

Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Armeenia Vabariigi vaheline ulatuslik ja laiendatud partnerlusleping (edaspidi „Armeeniaga sõlmitud partnerlusleping“) allkirjastati 24. novembril 2017. Leping näeb ette partnerlusnõukogu ja partnerluskomitee moodustamise, samuti võimaluse moodustada allkomiteesid ja muid organeid. Samuti näeb leping ette, et partnerlusnõukogu võtab vastu oma kodukorra ning määrab sellega kindlaks partnerluskomitee ülesanded ja toimimise.

Euroopa Komisjon ning Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja võtsid 29. novembril 2018 ELTL artikli 218 lõike 9 alusel ühiselt vastu ettepaneku võtta vastu Euroopa Liidu Nõukogu otsus seisukoha kohta, mis võetakse liidu nimel partnerlusnõukogus seoses partnerlusnõukogu, partnerluskomitee, eriotstarbeliste allkomiteede ja muude organite kodukorda käsitlevate otsuste vastuvõtmisega. Komisjon jättis oma 19. juuli 2019. aasta muudetud ettepanekuga siiski välja viite ELL artiklile 37 kui materiaaloiguslikule alusele. Nõukogu jagas selle otsuse vastuvõtmise ettepaneku kaheks eraldiseisvaks otsuseks, võttes vastu otsuse 2020/245, mille eesmärk on tagada Armeeniaga sõlmitud partnerluslepingu kohaldamine, välja arvatud II jaotis, ja mille materiaaloiguslik alus on ELTL artikkel 91, ning artiklid 207 ja 209 ning mis puudutab transpordi, kaubanduse ja arengu valdkonda, ning otsuse 2020/246, mille eesmärk on tagada lepingu II jaotise kohaldamine ja mis käsitleb koostööd välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) valdkonnas ning mille materiaaloiguslik alus on üksnes ELL artikkel 37. Kui otsus 2020/245 võeti vastu kvalifitseeritud hääleteenamusega, siis otsus 2020/246 võeti vastu ühehäälselt. Komisjon vaidlustas Euroopa Kohtus nõukogu õigusakti jagamise kaheks otsuseks, ELL artikli 37 võtmise otsuse 2020/246 õiguslikuks aluseks ja sellest tuleneva hääletamisreegli ning nõudis selle tulemusena nõukogu kahe otsuse tühistamist.

Euroopa Kohtu suurkoda tühistas nõukogu otsused 2020/245 ja 2020/246. Ta leidis, et kuigi partnerluslepingul on teatavad seosed ÜVJPga, ei ole selles sisalduvad või sellele lisatud sätted või kavatsuste deklaratsioonid siiski piisavad, et moodustada lepingu eraldiseisvat osa, mis õigustaks otsuse 2020/246 vastuvõtmist ELL artikli 37 kui materiaaloigusliku aluse ja ELTL artikli 218 lõike 8 teise lõigu kui menetlusõigusliku aluse alusel. Ta leidis ühtlasi, et neil asjaoludel ei õigusta miski seda, et akt liidu nimel võetava seisukoha kohta Armeeniaga sõlmitud partnerluslepingu alusel moodustatud partnerlusnõukogus võetakse vastu kahe eraldiseisva otsusena.

Euroopa Kohtu hinnang

Alustuseks märkis Euroopa Kohus, et ELTL artikli 218 lõike 8 kohaselt teeb nõukogu üldjuhul otsuseid kvalifitseeritud hääleteenamusega ja ainult selle sätte teises lõigus nimetatud juhtudel teeb ta otsuse ühehäälselt. Neil asjaoludel tuleb kohaldamisele kuuluv hääletamisreegel igal konkreetsel juhul kindlaks määrata vastavalt sellele, kas see kuulub ELTL artikli 218 lõike 8 teises lõigus ette nähtud juhtude hulka või mitte, kusjuures otsuse materiaaloigusliku aluse valik peab

põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad ja mille hulka kuuluvad selle õigusakti eesmärk ja sisu.

Sellega seoses selgitas Euroopa Kohus, et kui liidu õigusakti kontrollimise käigus ilmneb, et see teenib kahte eesmärki või et sellega reguleeritakse kahte valdkonda ning üks neist on määratletav peamise või ülekaalukana, samas kui teine on vaid kõrvalise tähtsusega, peab õigusaktil olema üksainus õiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus. Euroopa Kohus täheldas, et kuigi konkreetsel juhul puudutavad vaidlustatud otsused formaalselt partnerluslepingu erinevaid jaotisi, tuleb valdkonda, kuhu need kuuluvad, ja liidu kõnealuse välistegevuse õiguslikku alust hinnata selle lepingu kui terviku seisukohast ning et üldiselt puudutavad need otsused Armeeniaga sõlmitud partnerluslepingu alusel moodustatud rahvusvaheliste organite toimimist. Pealegi saab nõukogu kahe erineva otsuse – mis põhinevad erinevatel õiguslikel alustel, kuid mille eesmärk on kehtestada liidu nimel ühtne seisukoht lepinguga loodud organite toimimise kohta – vastuvõtmine olla põhjendatud üksnes juhul, kui leping tervikuna sisaldab eraldiseisvaid osi, mis vastavad nende otsuste vastuvõtmisel kasutatud erinevatele õiguslikele alustele.

Sellega seoses rõhutas Euroopa Kohus, et lepingu kvalifitseerimisel arengukoostöö lepinguks tuleb arvesse võtta selle põhieesmärki ja mitte lepingu eritingimusi. Kuigi Armeeniaga sõlmitud partnerluslepingu II jaotise teatavad sätted puudutavad küsimusi, mis võivad kuuluda ÜVJP valdkonda, ja kinnitavad lepinguosaliste tahet teha omavahel selles valdkonnas koostööd, on neid sätteid lepingus arvuliselt vähe ja need piirduvad sisuliselt lepingupoolte programmiliste deklaratsioonidega ning nende vahel valitsevate suhete ja ühiste tulevikukavatsuste kirjeldamisega.

Seejärel tõdes Euroopa Kohus seoses lepingu eesmärkidega, et lepingu peamine eesmärk on luua koostööraamistik Armeeniaga transpordi, kaubanduse ja arengu valdkonnas. Selles kontekstis tõi Euroopa Kohus esile, et kui nõuda, et arengukoostöö leping põhineks ka mõnel muul sätel kui see, mis käsitleb seda poliitikat, siis iga kord, kui see mõjutab konkreetset valdkonda, muudaks see sisutuks ETL artiklis 208 ette nähtud pädevuse ja menetluse. Kuigi käsitletaval juhul võivad mõned nendest konkreetsetest poliitilise dialoogi tugevdamise eesmärkidest olla seotud ÜVJPga, täheldas Euroopa Kohus, et nende konkreetsete eesmärkide loetelu ei ole seotud ühegi tegevuskavaga ega koostöö konkreetsete üksikasjadega, mis tõendaks, et ÜVJP on kaubanduse ja arengukoostööga seotud aspektide kõrval üks selle lepingu eraldiseisvatest osadest.

Viimaseks, kuigi akti õigusliku aluse kindlaksmääramisel võib arvesse võtta ka konteksti, millesse akt kuulub, konkreetsel juhul näiteks Mägi-Karabahhi konflikti, tuvastas Euroopa Kohus, et Armeeniaga sõlmitud partnerlusleping ei näe ette ühtegi konkreetset või erimeedet, et tulla toime sellise olukorraga, mis seab ohtu rahvusvahelise julgeoleku.

Esitatud põhjendustest lähtudes tühistas Euroopa Kohus otsuse 2020/246, kuna see on ekslikult vastu võetud ELL artiklist 37 koosneval materiaalõiguslikul alusel. Euroopa Kohus tühistas ka otsuse 2020/245. Selle põhjendusest 10 ja artiklist 1 nähtub nimelt, et otsus ei puuduta Armeeniaga sõlmitud partnerluslepingu alusel loodud partnerlusnõukogus liidu nimel võetavat seisukohta selles osas, milles seisukoht puudutab lepingu II jaotise kohaldamist. Ent selles jaotises sisalduvad sätted ei kujuta endast lepingu eraldiseisvat osa, mis oleks kohustanud nõukogu tuginema muu hulgas ELL artiklile 37 ja ETL artikli 218 lõike 8 teisele lõigule, et kehtestada sama seisukoht. Seega ei õigusta miski seda, et nõukogu välistaks kõnealuse seisukoha otsuse 2020/245 kohaldamisalast osas, milles see puudutab sama lepingu II jaotise kohaldamist, ja võtaks ETL artikli 218 lõike 9 alusel vastu eraldiseisva otsuse, mille eesmärk on kehtestada see seisukoht osas, milles see puudutab sama jaotise kohaldamist.

Õiguskindluse kaalutlustel otsustas Euroopa Kohus jätta tühistatud otsuste tagajärjed siiski kehtima seni, kuni nõukogu võtab vastu uue otsuse kooskõlas kohtuotsusega.

MÄRKUS: Tühistamishagiga taotletakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada

Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjassepuutuv institutsioon peab täitma õiguslünka, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127